

Example of discrete distribution:

I. Uniform distribution:

Tung xúc xắc, xác suất xuất hiện một mặt bất kỳ là $1/6$ (xúc xắc có 6 mặt).

II. Bernoulli distribution:

Tung một đồng xu không đồng chất, xác suất ra mặt sấp là 0.7 , ra mặt ngửa là 0.3 thì ta có phân phối cho biến ngẫu nhiên A là sự kiện ra mặt sấp ($A = 1$ nếu mặt sấp, $A = 0$ nếu mặt ngửa) là Bernoulli $Bern(p)$ với $p = 0.7$ và $1 - p = 0.3$.

Một hộp đựng bi có 10 bi đỏ và 5 bi vàng thì biến ngẫu nhiên A là sự kiện lấy ra bi đỏ thành công ($A = 1$ hoặc $A = 0$) là phân phối Bernoulli với $p = 10/15$ và $q = 1 - p = 5/15$.

III. Binomial distribution:

Quay lại với đồng xu không đồng chất, sấp 0.7 và ngửa 0.3 ở trên, tung đồng xu 7 lần, biến ngẫu nhiên A là số lần ra mặt ngửa có phân phối nhị thức với $n = 7$, $p = 0.3$, ta có:

$$P(A = 3) = {}^7C_3 * 0.3^3 * 0.7^4$$

$$P(A = 7) = {}^7C_7 * 0.3^7 * 0.7^1$$

IV. Multinomial distribution:

Quay lại với hộp đựng bi, giả sử có 4 bi đỏ, 5 bi vàng, 6 bi xanh trong hộp, lấy bi ra có hoàn lại, gọi vector ngẫu nhiên A là số bi các màu lấy ra sau khi lấy 9 lần (có hoàn lại) từ trong hộp, khi đó: $A = [A_1, A_2, A_3]^T$ với A_1 là số bi đỏ được lấy ra, A_2 là số bi vàng được lấy ra, A_3 là số bi xanh được lấy ra.

$$A_1 + A_2 + A_3 = 9$$

Vì lấy có hoàn lại nên mỗi lần lấy thì xác suất luôn giữ nguyên là: xác suất lấy ra bi đỏ: $4/15$, bi xanh $5/15$ và bi vàng $6/15$.

$$4/15 + 5/15 + 6/15 = 1$$

Vì mỗi lần lấy (trong 9 lần) chỉ có một màu bi có thể xuất hiện (không có 1 bi 2 màu) => mutual exclusion

Và xác suất các màu mỗi lần lấy độc lập lẫn nhau => independent

Vậy ta có vector ngẫu nhiên A tuân theo phân phối Multinomial(n, p)

với $p = [4/15, 5/15, 6/15]^T$ và $n = 9$

Ví dụ ta muốn tính xác suất sau 9 lần lấy có hoàn lại các viên bi có 2 bi đỏ, 3 bi vàng và 4 xanh:

$$P(A = [2, 3, 4]^T) = \frac{9!}{2!3!4!} (4/15)^2 (5/15)^3 (6/15)^4$$

V. Hypergeometric distribution:

Lại là cái hộp với mấy viên bi, 8 bi đỏ và 12 bi vàng, nhưng lần này ta lấy không hoàn lại (lấy ra 1 viên thì số lượng và tỉ lệ màu sẽ khác => xác suất lần lấy thứ $n + 1 \neq$ lần thứ n => xác suất có điều kiện), vì chỉ có 2 lựa chọn và chúng loại trừ lẫn nhau (giống phân phối nhị thức). Gọi biến ngẫu nhiên A là sự kiện số bi đỏ lấy được sau 10 lần đấy ta có phân phối siêu bội

Hypergeometric(N, n, K) với N là 20 (tổng bi), K = 8 là số bi đỏ, và n = 10 là số bi lấy ra hay số lần lấy.

$$\text{Xác suất: } P(A = 6) = \frac{8C6 * 12C4}{20C10}$$

VI. Multivariate Hypergeometric distribution:

Lại là cái hộp và mấy viên bi, lại là Hypergeometric, nhưng lần này nhiều màu hơn, ta có được Multivariate Hypergeometric distribution.

8 bi đỏ, 10 bi vàng và 12 bi xanh, A là vector ngẫu nhiên với $A = [A1, A2, A3]^T$ và A1 A2 A3 lần lượt là số bi đỏ vàng xanh sau n = 15 lần lấy, giống như phân phối nhị thức đa biến nhưng lần này ta không hoàn lại giống như đã làm với phân phối siêu bội.

$$P(A = [4, 5, 6]^T) = \frac{8C4 * 10C5 * 12C6}{20C15}$$

VII. Geometric distribution:

Quay lại đồng xu không đồng chất – sấp 0.7 và ngửa 0.3, vậy xác suất lần ngửa đầu tiên xuất hiện sau 3 lần tung đồng xu là ??? Ta gọi biến ngẫu nhiên X là số lần ra mặt ngửa trước khi ra lần sấp đầu tiên hoặc là số lần tung (tính từ lần đầu là lần 0) để có mặt sấp thì ta có X tuân theo phân phối hình học với $p = 0.7$. Ví dụ:

$$P(A = 8) = 0.7 * 0.3^8$$

- nghĩa là có 8 lần ra mặt ngửa trước khi ra lần sấp đầu tiên (n = number of failures), hay là số lần tung là 8 lần để có lần sấp đầu tiên (lần 0 – 7 là ngửa, lần thứ 8 là sấp)

VIII. Negative Binomial distribution:

Lại là đồng xu không đồng chất, lại sấp 0.7 và ngửa 0.3. Ta muốn biết xác suất lần thứ 3 ra mặt xấp là lần tung thứ 9 của đồng xu (tính từ lần đầu là 1) hoặc tương đương lần thứ 3 ra mặt xấp đã có 6 lần đồng xu ra ngửa.

Gọi X là biến ngẫu nhiên số lần đồng xu ra ngửa trước khi đồng xu ra đủ 3 lần xấp (num of failures).

$$P(X = 6) = 8C6 * (0.7^3) * (0.3^6)$$